

Boekverslag Scholieren.com

Mariken van Nieumeghen door Onbekend

anoniem

2. Titelbeschrijving

Schrijver: Waarschijnlijk door een Antwerpse rederijker.

Titel: Mariken van Nieumeghen.

Jaar van 1e uitgave: rond 1500

2a. editie

Editeur: Hessel Adema

Welke druk: 6e Plaats en jaar van uitgave: Leeuwarden, 1996
Jaar van 1e uitgave: 1982

3. Genre

Win een weekend Breda met 3 vrienden en...

ontdek de leukste studentenstad van het zuiden!

KLIK HIER →

OPEN DAG 7 november a.s.

Aangeboden door: **NHTV** internationaal hoger onderwijs Breda

een weekend Breda met 3 vrienden en...
Ontdek de leukste stad van het zuiden!
OPEN DAG 7 november a.s.

Aangeboden door:
NHTV Internationaal hoger onderwijs Breda

scholieren
.com

Het verhaal behoort tot het genre roman (l.epiek). Het originele verhaal van Mariken van Nieumeghen hoort namelijk bij deze genre. Door de vele variaties van het verhaal heeft het ook de nijging gekregen naar een toneelstuk. Dit komt omdat de herschrijvers de teksten hebben aangepast, zodat het op dialogen ging lijken. Hierdoor lijkt het dus wel erg op een toneelstuk, maar blijft het verhaal gewoon bij het genre roman.

Twee citaten:

“De duivel: Meisje, wees niet bang. Ik zal je geen kwaad doen. Integendeel, als je met me meegaat en doet wat ik zeg, beloof ik je dat ik een aanzienlijke dame van je zal maken.

Mariken: Beste man, ik ben op dit moment toch zo verward en radeloos door de beledigende woorden die ik naar mijn hoofd kreeg: hoer, slet, en teef. Ik vertrouw me net zo lief aan de duivel als aan God, want ik ben maar half bij zinnen.”
(bladzijde 17)

“Moenen (de duivel): Ze is wel tot wonderlijke dingen in staat! Je hebt in je leven nog nooit iemand gezien die haar kan evenaren. Ze beheerst alle zeven vrije kunsten: astronomie en geometrie, aritmetica, logica en grammatica, musica en – de belangrijkste – retorica. Zij zou het durven opnemen tegen de knapste geleerde uit Parijs of Leuven.” (bladzijde 31)

4. Opbouw

Titelverklaring: Mariken woont bij haar oom. Op een dag wordt zij naar Nijmegen gestuurd om kaarsen, lampolie, azijn, zout, uiten en zwavelstokjes te halen. Ze gaat vroeg heen, en als het te laat zou zijn om naar huis te gaan, zou ze aan haar tante onderdak moeten vragen. Haar Tante heeft haar dit niet gegeven. Hierdoor bleef zij in Nijmegen is zij gevonden, en meegelokt door de duivel. Hierdoor bleef zij in Nijmegen, en keerde zij niet terug naar haar oom. Daarom de titel Mariken van Nieumeghen.

Motto: Geen.

Opdracht: Geen.

Indeling en tekstsoorten in het boek: De indeling van het boek is weergegeven met kopjes. Als er iets nieuws gebeurt met Mariken dan is dat de titel van het kopje. De tekstsoort in het boek heeft wel een beetje de nijging naar een toneeldialoog. Als je het boek leest, lees je dus dat steeds mensen om de beurt een stuk, of maar één

zin vertellen.

5. Handelingsverloop

Fabel: Mariken ging op weg naar Nijmegen en haalde daar haar boodschappen. Het was laat en ging naar haar tante, om te vragen voor onderdak. Haar tante weigerde haar dit. Mariken is gaan zwerven in de stad en werd gevonden door de duivel. Hij bood haar alles wat zij zou willen, hij had haar nodig. Ze leven zeven jaar samen, en doen vreselijke dingen. Dan krijgt Mariken spijt, en wilt terug naar haar familie. Ze wil weg bij de duivel en gaat naar God en vertelt haar zonden. God heeft een oplossing voor haar, en zij keert terug naar haar oom.

Plot: Mariken was in Nijmegen. Zij haalde boodschappen, omdat het laat werd ging ze naar haar tante voor onderdak. Dit kreeg ze niet, ze moest in de stad zwerven. De duivel vond haar, bood haar alles, in ruil voor haar liefde. Het was erg, ze had spijt. Ze had gezondigd.

Open of gesloten einde: Het verhaal heeft een gesloten einde. Als Mariken naar Nijmegen gaat komt zij eerst niet meer terug. Ze heeft vreselijke tijden, maar uiteindelijk komt ze wel weer terug. Dus het is een gesloten einde.

Happy end: Mariken ging naar Nijmegen maar kon niet meer terugkeren. Ze heeft zeven jaren met de duivel geleefd, met hele erge momenten. Uiteindelijk vindt zij de kracht om te zeggen dat ze haar oom wilt zien, die vast heel ongerust zou zijn. Als ze hem weer ontmoet, komt alles uit. Ze vertelt alles tegen haar oom, en met wie ze al die jaren samen was. Samen gaan ze naar elke kerk om te proberen om het goed te maken. Als zij in Rome bij de paus komt heeft hij een oplossing voor haar. Ze krijg om haar nek en om haar twee polsen stalen kettingen. Als al haar zonden zijn vergeven, vallen deze kettingen er vanzelf af. Jarenlang heeft ze met deze kettingen geleefd, maar uiteindelijk vallen haar kettingen eraf, dus het is een happy end.

6. Vertelsituatie en perspectief

Vertelperspectief: Het verhaal lijkt op een toneelstuk, maar is dit niet. Daarom is het verhaal een ik-verhaal, maar wel met een meervoudig perspectief. Het idee heeft namelijk veel weg van een toneelstuk. Dus iedereen vertelt om de beurt zijn of haar tekst.

Citaat:

“De tante: Jeminee, welkom duivel! Hoe is het is het in de hel? Wel juffer, wat kom jij hier doen?”

Mariken: Mijn oom stuurde me rond het middaguur op pad om kaarsen, mosterd, azijn, druivensap en al wat we nog thuis meer nodig hadden te halen. Voor ik, van

de een naar de ander lopend, alles heb kunnen vinden en kopen, is het nogal laat geworden. Hopelijk bezorg ik u niet al te veel overlast als ik vraag of ik hier alsjeblieft vannacht mag blijven slapen. Ik zou anders heus wel naar huis gaan, maar 's nachts wordt een maagd soms bespied en opgewacht en, tot haar schande, onteerd en verkracht. Daar ben ik bang voor". (bladzijde 11 + 13)

7. Personages

Hoofdpersonage: Het hoofdpersonage is Mariken. Later in het verhaal krijgt zij van haar duivel een andere naam, omdat de naam Mariken hem niet aan staat, ze heet later Emmeken. Mariken woont bij haar oom Gijsbrecht sinds haar ouders zijn overleden. Zij zorgt voor haar oom en voor het huishouden. Ze is in het begin helemaal niet eigenwijs, omdat ze meteen doet wat haar oom van haar vraagt. Mariken is een round character omdat zij in de loop van het verhaal verandert. Ze heeft natuurlijk zeven jaar onder de plak bij de duivel gezeten, en na die tijd vind het ze genoeg geweest. Ze heeft het lef om te vragen of zij naar haar oom kan. En ook heeft ze hier door doorzettingsvermogen gekregen, want ze heeft gezorgd dat ze naar haar oom ging, en daar bleef. Er wordt niets over het uiterlijk van Mariken verteld.

Citaat:

“Moenen (duivel): Verdraaid, Modicack, de vonken schieten uit mijn ogen! Dat meisje krijgt haar buik vol berouw. Kom, laten we ergens op een gezellig plekje een kruik wijn gaan drinken.

Emmeken: Ga weg, laat mij met rust, gemene duivel! O, dat ik ooit aan uw zijde koos en u aanriep en de barmhartige God vergat. O, ik krijg zo'n hevig berouw dat mijn hart haast bezwijkt. O, ik val flauw, mijn kracht begeeft mij”.

(bladzijde 49)

Andere personages: Het andere personage die ook veel aan bod komt is de duivel, die zichzelf Moenen noemt. Hij is uiteraard een hele gemene man, en hij heeft eigenlijk niet zoveel goeds met Mariken voor. Hij gebruikt haar. In de tijd dat hij met haar was heeft hij heel veel mensen, heel veel erge dingen aangedaan. Hij is een flat character.

8. Ruimte:

Het verhaal speelt zich voornamelijk af in Nijmegen. Verder zijn er nog kleinere locaties maar die zijn niet echt van belang voor het verhaal. In de stad Nijmegen gaat het om de sfeer. De sfeer roept een echt stadsgevoel op. Ook heeft deze ruimte een symbolische waarde. In Nijmegen staat namelijk ook de markt waar het wagenspel zich afspeelde. Door dit spel werd Mariken 'opstandig' omdat zij er achter kwam dat ze toch niet goed bezig was. Door dit spel wilde zij weer naar

haar oom.

Antwerpen is daarna de belangrijkste ruimte waar het verhaal zich afspeelt. Mariken en de duivel blijven namelijk heel even in Nijmegen, daarna even in 'S-Hertogenbosch, en daarna speelt het verhaal zich verder af in Antwerpen. Het is vrijwel zeker dat de schrijver van het verhaal ook uit Antwerpen komt. Dus dit zal dan een symbolische waarde zijn, voor de schrijver zelf.

9. Tijd

Tijdsverloop: Het verhaal is chronologisch verteld, maar niet continu verteld.

Vertel(de)tijd: Verteltijd is 63 bladzijden. Het verhaal zelf is niet zo lang, omdat er altijd op de linker pagina de originele tekst staat, en op de rechter pagina de moderne tekst staat. Het verhaal is dus ongeveer 30 bladzijden. De vertelde tijd is niet helemaal duidelijk. Ik schat dat het ongeveer 33 jaar is. Ze heeft namelijk 7 jaar bij de duivel gezeten. Daarna heeft ze in Maastricht in een klooster gezeten, en daar heeft haar oom haar nog 24 jaar lang voor zijn dood nog bezocht. En meteen daarna vertelt de schrijver dat de ringen van Mariken af gaan. Dus dan kan je ongeveer zeggen dat het 33 jaar is.

Vertelheden: Vertelheden is dus ongeveer 7 jaar. In de deze tijd heeft Mariken samen met de duivel geleefd.

Flashbacks: Het verhaal bevat geen flashbacks.

Versnelling en vertraging: In het boek zijn eigenlijk geen vertragingen. Dit komt omdat het een soort toneelstuk is, en zeiden de mensen dus gewoon om de beurt iets, waardoor een vertraging dus eigenlijk niet echt mogelijk is. Er zijn wel veel versnellingen plaatsgevonden. Ten eerste is dit de dag dat Mariken op weg, en in Nijmegen is. Maar ook de zeven jaar dat Mariken bij de duivel was. Deze tijd is erg snel voorbij gegaan. Dan is er ook nog een versnelling als Mariken al weer bij haar oom is, en dat God langzaam haar zonden gaat vergeten. De versnellingen worden aangegeven met een stukje tekst. Daarin staat wat er ondertussen is gebeurd, kort samengevat.

Citaat:

“Na deze woorden zijn Emmeken en Moenen naar 's-Hertogenbosch gereisd, waar ze enkele dagen bleven. Ze leefden er goed van en betaalden voor iedereen die met hen kwamen eten of drinken. We zwijgen nu over Emmeken en Moenen en gaan iets vertellen over heer Gijsbrecht, Emmekens oom, vertellen”. (bladzijde 23)

Historische tijd: Het verhaal speelt zich af in het begin van de zestiende eeuw.

Citaat:

“Emmeken: Zorg ervoor dat ik niet om stilte hoeft te vragen, want de retorica verlangt alle aandacht. O retorica, ware kunst zo fijn,

Ik hoor niet graag dat men u haat,
De mensen die van u houden doet dat pijn.
Ik verfoei degene die geen acht op u slaat
En aan uw aanbidders met beledigingen overlaadt”.
(bladzijde 33)

10. Motieven en thema

Verhaalmotieven: Liefde maakt blind. Dat was vaak genoeg in dit verhaal zo. Mariken was Moenen zo dankbaar dat ze van hem begon te houden. En als je verliefd ben doe je soms gekke dingen, té gekke dingen in dit geval. Familie is ook een belangrijk motief in het verhaal. In het begin van het verhaal heeft Mariken al veel voor haar oom over. En ook na zeven jaar wilt zij zo graag weer terug naar haar oom, en hij heeft vanaf die tijd ook erg goed voor haar gezorgd.

Abstracte motieven: De duivel had in de middeleeuwen altijd wel een gebrek. En in dit verhaal had Moenen (de duivel) maar één oog. Eerst bevindt de duivel zich links, Marieken rechts in het toneel, links symboliseert kwaad, rechts goed. Bij het duivelspact staat Marieken in het midden - dat symboliseert twijfel - en uiteindelijk volgt ze de duivel naar links

Thema: Hoe erg een mens ook zondigt, hij kan altijd vergiffenis krijgen door bemiddeling van Maria.

11. Stijl

Stijlkenmerken: Het taalgebruik is natuurlijk erg ouderwets voor ons. Dat was in deze tijd natuurlijk erg normaal voor verhalen. Verhalen werden in deze stijl geschreven.

Citaat:

“Mariken: Wacht eens, wat zie ik ? O, zegrijke God, heb ik uw genade verworven? O, ja beslist, mijn ringen zijn af! Kijk maar, ze liggen hier naast me! O, God, Gij redt de mensen van hun ondergang. Daarvoor kunnen we U onmogelijk voldoende bedanken. O, mensen vol gebreken, trek hier een lering uit. En eer, met uw gering en beperkt vermogen, de Almachtige God ter ere van deze van deze eindeloze genade. In Gods huis woont goedheid”. (bladzijde 63)

12. Beoordeling:

Beoordeling, als ik zou leven in deze tijd.

Ik vind het verhaal nogal onrealistisch. Dat komt natuurlijk ook omdat het een heel andere soort verhaal is dan dat ik normaal lees, daarmee is het eigenlijk niet te vergelijken. Maar daardoor lees ik liever verhalen van deze tijd. Maar ondanks de onwerkelijkheid vond ik het wel een mooi verhaal. En vond ik het mooi om te lezen

dat zo'n jonge vrouw na al die jaren er alsnog sterker uit komt dan ze ooit was. Je zou denken dat ze door die vreselijke jaren het leven niet meer zou zien zitten, maar dat is juist het tegendeel. Wat ik ook wel apart, maar mooi vind om te zien, is dat zij zo aan god toevertrouwt. Dit komt natuurlijk ook door de tijd waarin het verhaal zich afspeelt. Maar dat je op 1 persoon kan vertrouwen. Zo veel vertrouwen dat je zelfs stalen ringen om je nek en armen doet, en maar vanzelf gaat wachten tot ze er af vallen. Dan moet je wel heel goedgelovig zijn.

Beoordeling, als ik zou leven in de tijd van het verhaal.

Als ik in de tijd van het verhaal zou leven zou ik waarschijnlijk een hele lage positie hebben in de samenleving hebben. Ik zou het lef niet hebben, en het recht niet hebben om tegen zo'n iemand als Moenen in te gaan. Ik zou het eigenlijk een soort 'heldenverhaal' vinden. Ik zou in het begin heel veel medelijden met haar krijgen, het had mij namelijk over kunnen komen. Ik zou met haar meeleven en proberen te realiseren wat zij allemaal wel niet mee zou moeten maken in die zeven jaren met de duivel. En als zij dan op de markt in Nijmegen zou staan en zich zou realiseren dat ze terug wilt naar haar oom, zou ik vet blij zijn. Ik zou trots zijn dat ze dat allemaal doet, maar ook verbaasd, verbaasd waar ze de kracht, en het lef vandaan haalt om dat te doen. Ik denk dat ik dus in die tijd heel positief over het verhaal zou zijn.